

POLSKI ZWIĄZEK ALPINIZMU

Sz. P.
Senator Marian Zenkiewicz,
przewodniczący Komisji Nauki,
Edukacji i Sportu Senatu RP

Ul. Noakowskiego 10/12
00-666 WARSZAWA
tel./fax 875 85 05
Konto: Bank Millennium
53 11602202 0000 0000 5515 6378

ASSOCIATION
POLONAISE
D'ALPINISME

MEMBRE DE L'UNION
INTERNATIONALE DES
ASSOCIATIONS
D'ALPINISME
ET DE L'UNION
INTERNATIONALE
DE SPÉLÉOLOGIE

ul. Suleckiego 2 E,
87-100 TORUN.

Warszawa, 3.02.2005

Szanowny Panie Senatorze,

W związku z pracami nad kształtem nowej ustawy o Kulturze Fizycznej i niepełnym – jak dotychczas – uwzględnieniem stanowiska naszego środowiska przez Komisję Sejmową, zwracamy się do Pana z prośbą o poparcie naszych starań mających na celu realizację dwóch absolutnie kluczowych dla nas postulatów:

1. usunięcia z art. 53 projektu ustawy wszelkich zapisów dotyczących alpinizmu, za wyjątkiem art. 53 a. dotyczącego alpinizmu jaskiniowego,
2. przyznania Polskiemu Związkowi Alpinizmu prawa do nadawania państwowych stopni instruktorskich.

Środowisko nasze od wielu lat prowadzi działania mające na celu realizację obu wymienionych kwestii.

Skladaliśmy wnioski do Rzecznika Praw Obywatelskich o zaskarżenie zarówno obecnie obowiązującej ustawy o Kulturze Fizycznej, jak i wydanego na jej podstawie rozporządzenia. Najwyższa władza PZA – Walny Zjazd Delegatów – przyjęła bowiem w roku 2001 uchwałę, zobowiązująca zarząd do „działań mających na celu likwidację wszelkich form reglamentacji wspinania”. Uchwała ta obowiązuje do dziś i zarząd PZA podejmie wszelkie niezbędne kroki dla jej realizacji.

Podobnie kwestia instruktorska – od wielu lat nieuregulowana – nie tylko utrudnia rozwój naszej dyscypliny, ale prowadzi do rozwoju kuriozalnych i potencjalnie szkodliwych praktyk. Obecna sytuacja jest bowiem taka, że w kraju, z którego pochodzą jedni z najlepszych alpinistów świata, ich ogólnokrajowa organizacja nie ma prawa nadawać państwowych stopni swoim instruktorom!

Uważamy, że rozwiązania, jakie obowiązują w daleko bardziej od nas doświadczonych środowiskach krajów alpejskich, powinny być dla nas wszystkich wzorem, w jaki sposób sensownie i z korzyścią dla użytkowników prawa regulować kwestie związane z uprawianiem alpinizmu.

Z taternickim pozdrowieniem,

Janusz Onyszkiewicz
Prezes zarządu

Zal.: 1. odpis uchwały WZD z 2001 r. nt. reglamentacji wspinania
2. uzasadnienie merytoryczne

UZASADNIENIE MERYTORYCZNE

Ad.1.

Uprawianie alpinizmu w krajach alpejskich, oraz w przytłaczającej większości krajów świata, nie jest regulowane prawnie. Nie są wymagane do jego uprawiania żadne dokumenty, zezwolenia, jak też prawo nie określa żadnych warunków, jakie potencjalny alpinista musiałby spełniać. Prawodawca wychodzi z założenia, że każdy człowiek może samodzielnie decydować o podejmowaniu ryzyka, z jakim niewątpliwie uprawianie tego sportu może być związane.

Obecna propozycja zapisu art. 53 p.1 brzmi:

„Uprawianie alpinizmu, sportów motorowych, pletwonurkowania wymaga posiadania specjalistycznego przygotowania oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa obowiązujących w tych dziedzinach i dyscyplinach sportu.”

Natychmiast powstaje pytanie, czym w istocie ma być owo „specjalistyczne przygotowanie”, jakie „zasady bezpieczeństwa” mają być przestrzegane, oraz – rzecz niebagatelna – czym w istocie jest alpinizm. W dzisiejszych warunkach pod tym pojęciem kryją się: wspinaczka po głazach (tzw. bouldering), wspinaczka na sztucznych ściankach, wspinaczka skalowa po drogach ubezpieczonych stałymi kotwami asekuracyjnymi, wspinaczka skalowa przy użyciu własnego sprzętu asekuracyjnego, taternictwo, wspinaczka górską, narciarstwo wysokogórskie, klasyczny alpinizm i himalaizm i wreszcie działalność jaskiniowa. Część z tych dyscyplin nie jest bardziej ryzykowna od gry w koszykówkę, a wszelkie próby ich unifikacji w ramach jednego pojęcia prowadzi tylko do nieporozumień. Z drugiej strony, dynamiczne przekształcenia specyfiki sportów i działalności wspinaczkowych z trudem dają się definiować zgodnie z klasycznym, historycznym już pojęciem „alpinizm” – a niektóre rodzaje aktywności można wręcz traktować jako kwalifikowaną turystykę wysokogórską.

Dlatego środowisko wspinaczy stoi od lat niezmiennie na stanowisku, że jakiegokolwiek próby regulowania dostępu do wspinania są niepotrzebne, a nawet szkodliwe. Nie mamy wątpliwości, że niejasne i nieprecyzyjne formuły prawne są barierą rozwoju naszej dyscypliny, w której Polacy mają tak piękne tradycje i w której jeszcze niedawno wiodli prym na świecie.

W związku z powyższym wnioskujemy o nie umieszczanie alpinizmu wśród dyscyplin wymienianych w par. 53 p.1 projektowanej ustawy, z istotnym zastrzeżeniem, że działalność jaskiniowa, zwana alpinizmem jaskiniowym, powinna pozostać zgodna z projektowanym par. 53a.

Proponujemy zatem następujące brzmienie artykułu 53 p.1:

„Uprawianie sportów motorowych i pletwonurkowania wymaga posiadania specjalistycznego przygotowania oraz przestrzegania zasad bezpieczeństwa obowiązujących w tych dziedzinach i dyscyplinach sportu.”

Ad.2.

W myśl proponowanych zapisów jedynymi jednostkami uprawnionymi do wydawania państwowych stopni instruktorskich są szkoły wyższe. Inne jednostki muszą ubiegać się o osobne zezwolenia ministra d.s. kultury fizycznej i sportu.

Proponowane powierzenie szkolenia instruktorów Polskiemu Związkowi Alpinizmu jest potrzebne, ponieważ zagrożenie życia i zdrowia podczas uprawiania niektórych rodzajów alpinizmu jest bardzo duże, a wymagania stawiane przed instruktorami alpinizmu, taternictwa, wspinaczki skalnej, alpinizmu jaskiniowego i skialpinizmu powinny być bardzo wysokie, zarówno, jeśli chodzi o przeszkolenie sportowe, jak i dydaktyczne.

Niezbędne umiejętności praktyczne do przeprowadzania takich szkoleń ma tylko PZA.

Instruktor alpinizmu – pod którego opieką znajdują się w górach niedoświadczeni kursanci – musi być nie tylko sprawny fizycznie i przygotowany merytorycznie, ale przede wszystkim posiadać musi ogromne doświadczenie wynikające z czynnego uprawiania tego sportu. Są to niezbędne elementy, aby instruktor mógł brać na siebie odpowiedzialność za bezpieczeństwo powierzonych jego opiece osób. W związku z tym instruktorzy PZA, w przeciwieństwie do instruktorów kształconych przez uczelnie sportowe, podlegają regularnym unifikacjom i weryfikacjom. Stopień instruktora alpinizmu (lub jeden z jego rodzajów) nie może być wydawany bezterminowo, w przeciwieństwie do innych stopni instruktorów sportu.

Obecnie żadna z uczelni wyższych nigdy nie przeprowadziła kursu na stopień instruktora taternictwa, instruktora alpinizmu jaskiniowego, instruktora ski-alpinizmu, ani instruktora alpinizmu. Na kursach instruktorów sportu w dyscyplinie „wspinaczka sportowa” i na kursach instruktorów rekreacji ruchowej w dziedzinie „wspinaczka skałkowa” część specjalistyczna prowadzona jest przez instruktorów Polskiego Związku Alpinizmu, ponieważ uczelnie nie posiadają własnych kadr. Równocześnie instruktorzy Polskiego Związku Alpinizmu formalnie nie mają uprawnień państwowych do prowadzenia zorganizowanych zajęć sportowych w dziedzinie alpinizmu.

Niektóre galezie alpinizmu są niewątpliwie związane z dużymi obiektywnymi zagrożeniami górskimi. Dotychczasowe przepisy spowodowały lawinowy wzrost ilości instruktorów wspinaczki kształconych przez uczelnie sportowe. Instruktorzy ci są dobrze przygotowani w zakresie prowadzenia treningu, jednak są w większości niekompetentni w zakresie edukacji związanej z prowadzeniem asekuracji i specyfika działania w terenie wysokogórskim. Tymczasem wydaje się być całkowicie oczywiste, że uprawnienia instruktora powinny być poparte wieloletnią praktyką i perfekcyjną znajomością terenu działania, aby w każdych warunkach, na przykład gęstej mgły czy wysokim zagrożeniu lawinowym, instruktor i jego podopieczni mogli bezpiecznie wrócić do schroniska.

W związku z tym proponujemy, aby w artykuł 44 ustęp 2 otrzymał brzmienie:

„Kształcenie osób, o których mowa w ust. 1, przez jednostki inne niż szkoły wyższe wymaga uzyskania zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej i sportu, z zastrzeżeniem ust. 2a i ust 4.”

Natomiast do artykułu 44 proponujemy dodanie ustępu 4 w brzmieniu:

„Kształcenie instruktorów w dziedzinie Alpinizm może być prowadzone przez Polski Związek Alpinizmu bez konieczności uzyskiwania zgody ministra właściwego do spraw kultury fizycznej. Warunek ten jest spełniony również wtedy, gdy Polski Związek Alpinizmu prowadzi wyłącznie część specjalistyczną szkolenia. Kształcenie instruktorów przez Polski Związek Alpinizmu nie wymaga uzyskiwania zgody, o której mowa w ust. 2a.”